

פניני הפרשה

קרח
 עלון מס' **992**
 שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
 כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

כוחה של ליצנות

ויקהל עליהם קרח את כל העדה (מז. יט) – כתב רש"י: "בדברי ליצנות, כל הלילה ההוא הלך אצל השבטים ופתה אותם כסבורין אתם שעלי לבדי אני מקפיד איני מקפיד אלא בשביל כלכם אלו באין ונוטלין כל הגדולות לו המלכות ולאחיו הכהונה עד שנתפתו כולם". רש"י מביא דברי המדרש כמה קרח הצליח למשוך את כולם למחלוקת. מה עשה? עמד וכינס ר"ג ראשי סנהדראות והלבישן טליתות שכולן של תכלת באו ועמדו לפני משה. אמרו לו טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה? אמר להם חייבת. התחילו לשחק עליו אפשר טלית של מין אחר חוט אחד פוטרה, זו שכולה תכלת לא תפטור עצמה. וכן שאלוהו בית מלא ספרים חייב במזווה או פטור. אמר להם חייב. אמרו לו אם בית שאין בו ספרים, מזווה אחת פוטרתו, בית מלא ספרים על אחת כמה וכמה שיפטור את עצמו.

והדבר הוא פלא, הלא כל מחלוקתם היתה על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל, ועל מינוי אהרן לכהן גדול, ומה הקשר בין מחלוקתם לדיני ציצית ומזווה, ועוד הרי קרח פקח היה, ואם מכניסים את קושיותיו למערכת ההגיון, רואים שכל קושיותיו הם קושיות של שטות והבל, אם הקב"ה קבע מקום לציצית בכנף הבגד וכן מקום למזווה בפתח הבית, לא יעזור דבר אחר, עם כל הסברות והפלפולים, ועל מה הוא בא להתווכח? אומרים בעלי המוסר ששאלות הללו ריח של ליצנות נובע מהם, וכשיש ענין של ליצנות, אין כבר שאלות, וגם כשלא מבינים כלום, מתלוצצים, וגם כשאין לדברים קשר יש בהם כח לדהות את האמת. די בצחוק אחד בכדי לבטל את כל האמת. הליצנות היא תכסיס של היצר הרע, במקום שאינו יכול להתמודד בצורה הגיונית. הליצנות אינה זקוקה להגיון, היא הודפת את ההגיון מכיוון אחר, ומסיחה את דעתו של האדם לענין אחר. כמו שאמרו חז"ל "ליצנות אחת דוחה מאה תוכחות".

כך דרכם של פורקי עול לזלזל בדת ובמחזיקיה בשקר ושחוק שהם ליצנות, וכך עשה קרח כדי לקנות את קהל עדתו. בתקופת המשכילים באירופה עיקר מלחמתם היתה על ידי כתיבת מאמרי ליצנות נגד כל הדברים הקדושים לעם ישראל. באחד הימים עשו הצגה איך נראית מלחמה של אנשים שהם יראים ושלמים, ובזה רצו לעשות צחוק מקיום המצוות. באו וספרו זאת לרבי חיים מברסק, אמר להם הרב, אם היו מסיימים את ההצגה בצורה נכונה, התוצאה היתה שהצדיקים היו מנצחים בלי פגע ונגע, כמו בזמן אברהם אבינו שנלחם נגד ארבעת המלכים ונצחם.

לא תהו בראי	עצה טובה
<p>טחול הטחול הוא חלק מהמערכת החיסונית של הגוף. הוא אחראי על סילוק תאי דם זקנים או חלקיקי דם פגועים מהמערכת. הוא מסייע לגוף לזהות ולהשמיד חיידקים פולשים מסוימים. הטחול גם עשוי להשפיע על ספירות של טסיות, תאי דם אדומים ואפילו תאי דם לבנים. בנוסף, נוצרות בטחול כדוריות דם אדומות.</p>	<p>אם אתם רוצים להשיג משהו, אל תתנו לעצמכם פתח מילוט. בשנת ה'רע"ט נחת קפטן קורטס בוורה קרוז כדי להתחיל לכבוש את העולם החדש. עם הגיעו לחוף הוא פקד על אנשיו לשרוף את הסירות שלהם. קפטן קורטס הבין שקל לסגת כאשר האופציה הזאת קיימת. אם אתם רוצים לכבוש את האי, שרפו את הסירות. הפכו את ה"צריך" ל"חייב". כשאנו מחויבים במאת האחוזים, נדחף את עצמינו מעבר לתירוצים שלנו, ונמצא את הדרך, או ניצור אותה בעצמינו. (ש. ד. גוטפרוינד הי"ו)</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"ענין השלום והרחקת המחלוקת, הוא דבר גדול בעולם. והוא מבואר בפרשה של סדר היום במחלוקת קרח, שעל ידי שהחזיקו במחלוקת אבדו הוא וכל עדתו במיתה משונה שפתחה הארץ את פיה ובלעה אותם הם ובניהם ונשיהם וכל אשר להם". ("מגיד חדשות" ח"ט עמ' רנ"ב).

וישלח משה לקרוא לדתן ולאבירים בני אליאב ויאמרו לא נעלה. המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר וגו' (שם י"ב-י"ג) – נראה לי לבאר הפסוקים בס"ד, לפי מה שידוע שדתן ואבירים הם אלו שהותירו מן המן כדי להראות לעם ישראל שכביכול אין ממש בדברי משה שאמר איש אל יותר ממנו עד בוקר. וכן בשבת יצאו אל מוחין למחנה ללקוט את המן. וזה שאמרו לו "כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש" סופי תיבות שבת, כלומר שהזכירו לו את ענין השבת שהאוכל שהשאירו בשדה לשבת נעלם, וכן המקושש שנהרג על שחילל את השבת (כמבואר בסוף הפרשה הקודמת, וזה נראה ג"כ קישור הפרשיות), ואם כך הם פני הדברים מעדיפים אנו שלא לעלות. לא נעלה ראשי תיבות לא נעלה לארץ הבחירה. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

לפעמים החכמה – לשתוק!

אלא שלעזר שכנגדו, כל הסיפור הזה עם קרח לא נראה טוב. היא מזהה מניעים זרים במאבק מיותר זה, ומשתוקקת להציל את בעלה מהטירוף שאחז בו.

במקום להיכנס אתו לויכוחים אין סופיים וחסרי תכלית מי צודק במחלוקת זו, היא מעלה טענה הגיונית של כדאיות פשוטה: "תכל'ס, אתה און, מה תרויח מכל זה?! ... הרי גם אם קרח ינצח במערכה, הוא לא יהפוך אותך ללוי או כהן... אם משה רבנו יזכה, אתה תהיה תלמידו, ואם קרח יזכה, אתה תהיה תלמידו - בכל מקרה תישאר מחוץ לתמונה, אז למה לך להתערב?!" (ע"פ סנהדרין ק"ט ע"א).

במקרה זה לא עמדה לו חכמתו. הוא היה כבר עמוק במוקד הסערה, וקשה היה לו לבחון את טענתה בצורה הגיונית.

כשהיא רואה שהוא מתקשה לפרוש מהמחלוקת, היא הוגה רעיון מבריק... היא מרדימה את בעלה ביין ישן, סותרת את שערה ויושבת בפתח האוהל. אלו שבאו לחפש את און נסוגו לאחוריהם, וכך הוא ניצל מעונשם.

*

סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: כשהגיע הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל לגיל מאה ואחת, החליט מנהל ה'ביטוח לאומי' לערוך אצלו ביקור. במהלך השיחה, ביקש האורח ממארחו הדגול שיגלה לו במה זכה לאריכות ימים שכזו?

השיב לו הרב וואזנר בזה הלשון: "אם הנך רוצה לדעת במה הארכת ימים, תדע לך שמעולם לא התערבתי במחלוקת שאינה שייכת לי".

והוסיף הגר"י לספר: פעם השתתפתי בחתונה עם הגר"ש וואזנר. והנה מאחת הפינות באולם נשמעו רעשים. הוא שאל אותי לסיבת הרעשים, והשבתי שמתווכחים אודות מחלוקת מסוימת. "אם כן" אמר לי, "אני עוזב את המקום מיד!". וכך עשה.

לכל אורך מחלוקתו של קרח, ישנו אדם אחד ששתיקתו רועמת וחסרונו בולט. ואין המדובר בדמות שולית בפרשה, אלא דמות מרכזית ביותר, ובמדה מסוימת מרכזית אפילו יותר ממשה רבנו.

היה זה אהרן הכהן שעיקר ערעורו של קרח היה על תפקידו, כפי שאמר למשה: "אם לקחת אתה מלכות, לא היה לך לברר לאחריך כהונה" (רש"י לעיל טז, ג). המערכה כולה רוחשת סביבו, ואילו הוא שותק, לא שומעים ממנו שום תגובת נגד, הבעת צער או מחאה... שום כלום!

מי שהסכית לשתיקתו המהדהדת של אהרן, הוא רבנו הרמב"ן המדייק ממה שנאמר על משה "ויפול על פניו", ולא נאמר "ויפלו על פניהם", ש"אהרן במוסרו ובקדושתו לא ענה דבר בכל המחלוקת הזו, ויהי כמחריש וכמודה שמעלת קרח גדולה ממעלתו, אבל הוא עושה כדבר משה ומקיים גזירת מלך".

בהיותו אוהב שלום ורודף שלום, ידע אהרן שכל תגובה נוספת שלו על זו של משה, רק תרחיק את הסיכוי להשכין שלום, ולפיכך אחז בפלך השתיקה.

הנהגתו המופלאה באה ללמדנו כי כאשר בוערת אש המחלוקת, ואינך יכול להועיל בהנמכת הלהבות, פשוט תברח!

"על מה שלא דברתי", אומר היה רבי אברהם חסדאי זצ"ל, "מעולם לא התחרטתי".

*

זו היתה גם גישתה של אשתו של און בן פלת, אחד הפעילים המרכזיים במטה שהקים קרח. הוא נסתף עד צוואר בשטף רעיונות המרידה, וכל כולו היה נתון במערבולת המחלוקת הנוראה.

לאחר ישיבה סודית בראשות קרח, שב און לביתו חדור רוח קרב, מצפה לקבל תמיכה וחזוק מרעייתו על חשיבות הזכות להיות בין מגיני ומצילי הדור...

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

אני ואפסי עוד

רב מתאווה אני לטעום בשר ארי, והנה כעת באה ההזדמנות..."

והארי בסוגרו, חסר אונים, כבול ועקוד, נהם בחרון אף: "חכה חכה, רק אשתחרר ואנקום נקמתי!", אבל השועל קיפץ עליו בעליזות וקרא בזחיתות: "באיזה חלק אתחיל...?".

באחת הקפיצות לא נשמר, וזנבו הגיע ללוע הארי. נגס בו הארי, וקטם את זנבו. צרח השועל, ולפתע שמע קול אריה קרב ובא. נבהל ונמלט על נפשו. וידע: עתה ישוחרר הארי - ויחפשו, אף ימצאו. כי סימן יש לו: זנבו הקטום...

כינס השועל את אחיו, ואמר: "אחי השועלים, מציאה מצאתי! מעבר לנהר ישנו מעיין מלא דגים. במקום לרדוף כל היום אחרי ארנבות, בואו אחרי, נשחה לשם ונחיה בטוב ובנעימים ללא דאגות פרנסה".

התלהבו השועלים. אמר להם: "הביאו עמכם כדים כדי למלאותם בדגים!". אבל איך ישאו את הכדים, וכפותיהם חייבות לשחות במים? השיא להם עצה, לקשור את הכדים לזנבם...

קפץ למים, וקפצו כולם אחריו כשהכדים קשורים לזנבם. החלו לשחות, והכדים התמלאו במים ומשכום למצולות. זעקו: "אנו טובעים!".

בדיוק לרגע זה חיכה השועל הערמומי. "חבר'ה!", קרא לכולם, "איך ברירה, יחתוך כל שועל בשיניו את זנב חברו השוחה לפניו, הכדים יפלו וחינו ינצלו...". עשו כן, והודו לו על העצה המחוכמת.

נשם השועל לרווחה: מעתה כולם קצוצי זנבות, והארי לא יוכל עוד למוצאו...

התנהגותו האנוכית של קרח, שלא היה אכפת לו לסכן את כל עדתו, העיקר שהוא ישיג את מבוקשו, מזכירה משל נפלא ממורשת יהדות תוניסיה:

מעשה בשועל שמצא כרם עם שער פתוח, נכנס לכרם ואכל בכל פה. לפתע נחרד: בעל הכרם הגיע עם כל משפחתו. אם ימצאוהו, יהרגוהו ויפשטו את פרוותו מעליו!

מה עשה? רבץ לארץ והשים עצמו כמת. הילדים הקטנים גילוהו, וצווחו בגיל. ענדו לראשו מטפחת, הנעילוהו בנעליהם הקטנות, עד שאביהם התערב ואמר: "קחווהו והניחווהו מחוץ לכרם, לבל תבאש נבלתו". נשאוהו הילדים החוצה - ולתדהמתם פקח השועל עיניו, התנער וברח...

בעת בריחתו, והנה אריה לקראתו ועיניו נוצצות למראה סעודתו...

"אדוני המלך", החניף השועל בחלקלקות לשונו, "אני אין בי אלא כדי ארוחה דלה. אם תטרפני, תישאר רעב. ראה נא את הנעליים הפעוטות שלרגלי. אומנות חדשה למדתי, להתקין נעליים לרגלי חיות. אם תשאירני בחיים אתקין לך זוג נעליים מיוחדות, ורגליך לא ינגפו בקוצים וברקנים, אבנים וצרורות".

נשאה ההצעה חן בעיני מלך החיות. אמר לו השועל: "השג לי כמה רצועות עור, ואכין לך נעליים לתפארת".

"המתן כאן" ציוה עליו הארי. כהרף עין נעלם ושב כעבור שעה קלה. בטנו שבעה ובידיו עור גמל.

"פשוט נא רגליך", ביקש השועל, "ואקח ממך מדה". פשט הארי רגליו, והשועל נטל את העור, ומיהר לכפות בו את רגלי הארי הדק היטב... לעג ואמר: "מזה זמן

☺ זה כא 3חוק! ☺

אדם זקן פונה לקברן: "אני רוצה שתכין לי קבר ומצבה יפה מעבשיו: שיהיה נוח, לא צפוף מדי...".

הקברן בתגובה: "שלושים שנה אני קובר ברוך ה', עד עכשיו אף אחד לא קם מקברו להתלונן...".

☺ 3חוק 3חוק כא... ☺

אדם הזוכר אחריתו - "כי עפר אתה ואל עפר תשוב", אינו משתדל בעד כבוד זמני ומדומה.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: כאשר רוצים למחוק שם מרשימת אנשים חולים שמתפללים לרפואתם, האם יש חשש להעביר עליו קו?
תשובה: אין לחוש. אם ירצה, יסגיר אותו בין סוגריים.

שאלה: כתב הר"י קאפח זצ"ל בספרו "כתבים" (ח"א עמ' 61) כל שאינו לומד לשון הקדש וכל היודע ואינו מדבר בו, עובר בעשה. וכן כל המדבר לשון הקודש בשיבוש ושלא בדקדוק, עובר בלא תעשה ולוקה ארבעים מדברי קבלה. ע"כ. האם יש לחוש לזה ומה ההגדרה של לשון הקדש בשיבוש?
תשובה: לא שמענו חידושים כאלה. לשון הקודש משובש, היינו כמו השפה המדוברת היום. והרב קאפח מתכוון שיש לדבר במבטא התימני בחושבו שזהו המבטא המקורי מימי משה רבנו. ואכמ"ל.

שאלה: איתא במסכת בבא בתרא (דף נ"ח ע"א) מטה של תלמיד חכם כיצד? כל שאין תחתיה אלא סנדלין בימות החמה ומנעלין בימות הגשמים. ושל עם הארץ, דומה לאוצר בלום. ע"כ. האם צריך להיזהר בזה גם בזמננו, ומה הדין למגרה שתחת המטה?
תשובה: אם אין שם מאכלים, אין לחוש.

שאלה: יש לי בבית קופת צדקה של ארגון מסוים, וכעת הארגון נסגר. מה עלי לעשות עם הכסף?
תשובה: תחלק לארגון דומה לו (עניים, ת"ת, וכדומה).

שאלה: בבית היו לנו הרבה קופות צדקה, וכבר הרבה זמן לא באו לקחת את הכסף. האם מותר לתת את הכסף למשל למשפחות נזקקות?
תשובה: בתנאי שיהיו משפחות של אברכים ותלמידי חכמים, כי מסתמא הקופות היו של ישיבות ותלמודי תורה.

שאלה: ארגון מסוים פרסם עלון לתמיכה באברכי כולל. הודעתי להם שרצוני לתרום סך חודשי, רשמו את שמי, והודיעו לי שיבוא שליח לגבות את הכסף תוך יום-יומיים, אולם עד עתה הוא לא הגיע. הודעתי להם טלפונית כמה פעמים שהשליח לא הגיע, והדבר לא עזר. מה עלי לעשות, האם זה נדרר?
תשובה: אתה יכול לבטל, ואת הסכום לתת למקום אחר. ואם זה כלול בכספי מעשר, אין שום בעיה.

שאלה: אדם שהבטיח לתרום עבור תינוק שהיה זקוק להשתלת כליה, ולפני שהעביר את הכסף התינוק נפטר ל"ע, מה יעשה כעת עם כסף התרומה?
תשובה: יתן אותו למקרה דומה של הצלת נפשות.

שאלה: מצאתי בביתי שקית קשורה עם כסף, ואיני מצליח להיזכר להיכן שייך הכסף: למעשרות? לארגון חסד? או שמא זה כסף שהופקד בידי על מנת שאעבירו. מה עלי לעשות?
תשובה: תתן לכל אחד מבעלי הספיקות, ותקח את זה מחשבון המעשר שלך.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל